

- بون) ژى لکارن. زهره (Zehr-e): ژهر.
- زه (Zêhî): ههر ئامییره کئی موزیکى یی ژهدار - گیانه وهری به رههف بو ئافزبوونی - ههر تشتی کو بزیت - ئافز، باردار، ب تشت (حامله) - ماهینا کو ژ نوی زابیت - په یفا باشی یه، وهکی: ئافهرین، چ جوان، چ خواهش و.....هتد.
- زهیدن (Zêhîden): زاپین، زاروک بوون - زانا ئافز ژکانی یا یان ههر تشته کئی دی.
- زی (Zî): ئال، رهخ، کنار - نپزیک.
- زیان (Ziyan): زیان، زهره، دۆراندن - زندی (ههر تشتی کو بژیت).
- زیب (Zîb): که شخه کرن، ئاراسته کرن، خه ملاندن.
- زیبا (Zîba): باش، دهلال، خشکوک، جوان، رند.
- زیبال (Zîbal): هه سپ و هیستری کو توند بچیت.
- زیبان (Zîban): بنپره: (زیبا).
- زیبیدن (Zîbîden): ژ هه ژى بوون، ب سه رقه بوون.
- زیچ (Zîç): چست و چالاک.
- زه (Zehr): بون) ژى لکارن. زهره (Zehr-e): کیسکی زهدافى (کیسه الصفراء) - دلپیری و میرانی. د که فن دا خه لک ل وئ باوه ری بوون کو ترسا زیده دبیته هوئی په قینا یان قه تیانان قی کیسکی زهدافى؛ و ئه فروکه ژى هه گهر که سهک ژ ترسا ژ حال بچیت و بی هوئش ببیت، خه لک دبیتن: زهراقا وی یا قه تایی. ل شوینا قی رستا کوردی ب فارسی دبیتن: (زهره ترک شده).
- زهزاد (Zêhzad): ژن و زاروک، عه یال.
- زهشت (Zêhêst): بیتن (نفس).
- زهک (Zêhek): زاک و فری (شیری چیلجی یان په زی د ده مین پشتی زاپینی ده).
- زهگیر (Zêhgîr): هندهک قه لپیشک کو ژ چه رمی یان هه ستیا دهاتنه چیکرن و تیرها قیژا دئیخستنه سه ری تبلین خواه دا ژه ها کفانی زبانی نه گه هینته تبلین وان.
- زهنجه (Zêhence): رینج،

- زیر (Zîr):** ژیر، بن، خواری - نیشانا (کسره) بهرامبهر تیپا (ئ) یا کوردی - د زاروئ موزیکی دا دهنگی نازک، زراف یان نزمه.
- زیرا (Zîra):** ژ بهرکو، چونکی - له ورا - ژ بهر قئ چهندي.
- زیرافکن (Zîrefken):** دوشهک، جوده لیک، یان ههر تشتی کولبن خوه براییخن - ناقتی ئیک ژ ناههنگین کهفتین موزیکی به - ئیک ژ دوازه مهقامین موزیکی به.
- زیرزار (Zîrzar):** نالینین قههری کو ب دهنکه کئ هیدی دهریکهفن.
- زیرزبان (Zîrzebanî):** پاره یان خهلاتی کول شهفا ئیکتی زافا ددهته بویکی دا بئاخفتیت (ئهف عادهته لجه م مه کوردا نینه) - ناخفتنا هیدی - ناخفتن د بن لیفتان فه.
- زیرزمین (Zîrzemîn):** سهرداف (ئهو قاتی خانی بی کوژ ناستی ههوشی یان جاددی کویرتر هاتبیته نافاکرن).
- زیرک (Zîrek):** زیرهک، چهلهنگ، ب ژیر، ب عاقل، فهما، زانا.
- زیرگاه (Zîrgah):** کورسیک، تهخت، یان ههر تشتی چوارپتیک کو لسهر روین.
- زیرنگین (Zîrê nêgîn):** درکه یه ژ دهستهلات و فهروانداری.
- زیره (Zîrê):** پشکا ژیری ژ ههر تشته کی - ناقتی گیایه کئ بین خوهشه کو ئیرانی مشه د خوارینین خوه دا بکار دئین.
- زیستان (Zîsten):** ژین، زیندهگی کرن.
- زیغ (Zîx):** حیسیل.
- زیغال (Zîxal):** په یاله، په یالا مهی فه خوارینی (قدح).
- زیغگر (Zîxger):** حیسیل چیکه.
- زیف (Zîf):** گونه ه - بی تورهیی، بی ئهده بی.
- زیلو (Zîlû):** بهرک (جوزره کئ رائیخایه کوژ بهنکین په نهبه بی و ب نهخشین رهنگاورهنگ دهپته چیکرن).
- زین (Zîn):** زین (زینا هه سپا).
- زینه (Zîneh):** دهره جک - پیسترک.
- زینهار (Zînhar):** بنیره: (زنهار).
- زیور (Zîver):** ههر تشته کی کو تشته کی دی بی بخه ملین.

- ژ (Jê):** تپیا چواردی یه ژئه لفا بییا
زمانی فارسی، هندهک جارا دبسته
(ج)، وهکی: (رژه = رجسه:
ریشه چوونا ریک و پیکا
لهشکهری. یان، هژیر = هجیر:
زیرهک، هشیار - باش، قهنج.)،
ههروهسال هندهک جهین دی
دبسته (ز)، وهکی: (کوژ = کوز:
قوز، چه میای، خوار).
- ژابیز (Jabîz):** ئەو چپکین ئاخی بین
کوژ داری تهر دکهفن لدهمی
سووتنی - چریسکین ئاگری.
- ژاژه (Jajê):** ئاخفتنین پویج و
بیهوده.
- ژایدن (Jajîden):** ئاخفتنین بیهوده
کرن.
- ژاغر (Jaxer):** بهرچیلکا مریشکی.
- ژافه (Jafê):** ژویژی، سیخور.
- ژاله (Jale):** خوناث - باران و گزلوکا
- توند - کهلهک.
ژخ (Jex): نالین، ئاوازین غهمگین.
ژخار (Jexar): ههوار، فریاد،
نرین.
ژرف (Jerf): کویر - دویر و دریش.
ژرفا (Jerfa): کویری یا بیروی یان
حهودی یان دهربایعی.
ژخ ژخ (Jex jex): دهنگی قیککه تنه
دانا. ههروهسا دهنگی قیککه تنه
باهیف و گویرا دناث تهلیسی دا.
ژغند (Jexend): بنیره (ژخار).
ژف (Jef): تهر، شل (بهروقاژی
په یقین «هشک، زوها».)
ژفک (Jefk): کنیشتی چافی.
ژفیدن (Jefîden): تهرپوون، شل
بوون.
ژک (Jek): ئاخفتنین د بن لیقناقه.
ژکاره (Jekare): پریش و ماییتیکهر
- کیندار - شهپرکه.

- ژکفر (Jekfer):** بیهنفرهه، ساپر.
- ژکیدن (Jekîden):** ئاخفتننن ل بن لیشانفه ژئه گهری قههر و عیجزاهیئی.
- ژگور (Jegûr):** قهلس، چورپیک، بهخیل، خهسیس.
- ژنده (Jende):** كهفن، خهسپال - مهزن.
- ژنگ (Jeng):** کوریشک (کوریشکین کولسه پویستی دیار دبن ژئه گهر پیروونی) - ژهنگ (ژهنگی بوونا ئاسنی یان گهمنی).
- ژنگار (Jengar):** ژهنگار.
- ژنگدان (Jengdan):** زهنگل.
- ژنگله (Jengule):** زهنگل - سمین کهلاشتی (وهکی سمین بزن و چیل و خهزالا).
- ژنه (Jene):** زیلکی پیتفه دهرتین وهکی پیشی و زرکیتکا و.....هتد -
- سهرکی دهزیک و شوپرنئی.
- ژوژه (Jûje):** ژویژی، سیخوپ.
- ژول (Jûl):** پهریشان، پیکداچووی و بی سهرویهر - قورمچک و کوریشک.
- ژولیدن (Jûlîden):** پهریشان بوون، پیکداچوون و بی سهرویهر بوون.
- ژون (Jûn):** پهیکه، بوت.
- ژوهیدن (Jûhîden):** دلۆپ کرن.
- ژه (Je):** نیشانه بۆ بچویک کرنی، وهکی: (دریاژه: دهریایا بچویک، گۆل).
- ژی (Jî):** ئاڤگر، جهود، ههر تشتی کو ئاڤ تیدا خرڤه بییت.
- ژیان (Jiyan):** توپره، تبعهت رهق - درنده.
- ژیر (Jîr):** بنیره (ژی).
- ژیز (Jîz):** مرار.
- ژیک (Jîk):** چپک، چپکا بارانی.

س

ساييده (Sabîdê): قوتاي،

نهرمژاندي، نهرم کري.

ساج (Sac): سيهل (سيهلا ناني) -

جوره کي داري يه - فرنده که کو

ديترني (مريشکا کونجي خور)

ژي.

ساجي (Saci): نانئ لسهر سيهلئ

بيته په حتن.

ساجي (Saçî): سپي (رهنگي سپي).

ساخت (Saxt): چيکر (بو سييه م

که سي تاک) - چيکري، دهستکرد

- زين و جلي هه سپي - چه کي

شهري.

ساختمان (Saxtman): چيکر،

ئافاکر - خانبيين بلند (عمارة) -

شيوزي چيکرني.

ساختگي (Saxtêgî): به رهه قي بو

پيرابوون ژ بو بجه ئينان يان

ئه نجامدانا کاره کي.

س (Sîn): تپيا پازدي يه ژ نه لفاييا

زمانئ فارسي. هندهک جارا دبيته

(ش)، وه کي: (فرسته = فرشته:

فرشته) و هندهک جارا ژي دبيته

(ه)، وه کي: (خروس = خروه:

ديکل).

سا (Sa): ئالافئ وه کياتيئ و

کور تکر يا په يفا (آسا) يه، کو وهک

پاشگرهک لدويش هندهک په يفا

دهيت و ئانکوا (ميننا، وهک،

شتي) ددهت - باج، ئه و تشتي کو

شاهيئ ب سه رکه فتی ژ شاهيئ

شکه ستي و بي دهسته هلات

وهردگرتن.

سابوته (Sabûte): پيره ژن.

سابوره (Sabûre): خرابکار - بي

شهرم.

ساييدن (Sabîden): قوتان،

نهرمژاندين.

کول بهارا پهیدا دبیت، گهلهک
 ههژ تری و توی و کولیا دکهت -
 رینج، نازار، دهر، ئیش،
 خه مخوارن - نهو په رۆکی کو
 ژنکین هندی لشیونا جلکی لدور
 خوه دنالین.

سارا (Sara): خوری، بی غش (بو
 زپ و مسک و عنبه را بکار
 دهیت).

ساران (Saran): کوما
 سهرا (رؤوس).

ساریان (Sarban): خودانکه ری
 حیشترا.

سارج (Sarec): زهرزیری (فرنده که)،
 عه ره ب ژی دبیتژنی (زرزور)،
 ههروه سا ناڤین (سارو، ساره،
 سارک، ساروک، سارج، سارجه،
 سارچه، ساسر، شار، شارک،
 شارو، سارنگ، سارنج، ساری) د
 زمانه فارسی دا بو فی فرنده ی
 لکارن.

سارخک (Sarxek-Sarexk):
 پیشی.

سارشک (Sareşk): بنیره:
 (سارخک).

سارغ (Sarux): میدهک، بوخچک.

ساختن (Saxten): چیکرن،
 دروستکرن - ئاڤاکرن - به رهه فکرن
 و ئینانه هه بوونی - جوانکرن و
 ریک و پیک کرن.
ساخته (Saxtê): چیکری.

ساد (Sad): ساده، بی نهخش و
 نیگار - دهشت، بیابان - به رازی
 نیر، به رازی کویقی.

ساده (Sade): ساده، بی نهخش و
 نیگار - راست، ساناهی - بی
 غش - کورئ کو هیشتا موی ل
 سهر و چاڤا نه هاتبیت.

سار (Sar): پاشگره که کو ئانکویا
 زیده هی و گهله کایه تی بی ددهت،
 وهکی: (چشمه سار = پرکانی،
 کوهسار = پرچیا) - ههروه سا
 ئانکویا جه، در (مکان) ددهت،
 وهکی: (خشکسار = جهی هسک
 و بی ئاف، گرمسار = جهی گهرم)
 - ل هندهک جهان ئانکویا (سهر)
 ددهت، وهکی: (گواسار =
 تشته کی کو ب رهنگی سه ری
 چیلن بیت، سبکسار = مهژی
 هسک، بی عاقل، نگونسار =
 سه رنوخین) - فرنده که کو خوارنا
 وی هه لاله و ژ چویچکی مه زنتره

تهرتیفکرن - شیوازی چیکرنی -
دهزگههک یان بنگههک یان
ریشه بهریهک کو کارمه نندین وی
بهره فره و ب شیوه کی ریکخستی و
ریک و پیک کارین خواه بجی
بین.

سازمند (Sazmend): چیکری و
بهره فره - ریکخستی و ریک و
پیک.

سازنده (Sazendê): چیکه ر -
دروستکه ر - ئافاکه ر - بهره فره
و نافرنده - جوان و ریکوپیککه ر.
سازو (Sazû): لیفکی خورمی،
وهریسی کوژ لیفکی خورمی
چیدکه ن.

سازور (Sazver): ئاماده و
بهره فره.

سازیدن (Sazîden): بنییره:
(ساختن).

ساس (Sas): تهخته بینک (پیشکین
کو دکه فنه لاندکین بچوبیکا).

ساسان (Sasan): هه ژار، فه قیر،
دهستکورت.

ساستا (Sasta): سته مکار - بی
رحم - نازارگه هینه ر - نه هریمه ن.

ساسر (Sasur): جوره کی له فنه یه

ساروج (Sarûc): هه فیره کی ژ کلس
و خوه لیج بوو کو د چیکرنا هود
و عنبارین ئاقی دا بکار دئینان.

ساره (Sarê): جلکی ژنکین هندی
ئه فنی لدور خواه دئالین.

ساز (Saz): ئامیرین موزیکی، کو ب
سی ره گانه (۱) سازین بای،
وه کی: بلوولی، زرنایج و
ئاوردیونی. (۲) سازین ژه هی،
وه کی: عود، بزق و که مان. (۳)
سازین قوتانی، وه کی: داهول و
تبلک و ده ف. - ههروه سا ئالاف،
یان ئالافین کاری، یان هه ر تشتی
کو مروژ د ژیانا خواه یا روژانه دا
پیدقی بیستی - فه رمانه ب
چیکرنی (چیکه)، ههروه سا وه ک
پاشگر لدویف هنده ک په یفا دهیت
ب ئانکویا چیکه ر، وه کی:
(چاره ساز: چاره بین، که سی کو
چاره بیج ل ئاریشه کی بکه تن) -
چه ک و ئالافین شه ری، کو پرانیا
جاران د زمانج فارسی دا (ساز و
برگ) بهره فره دهیتن.

سازش (Sazêş): ئاشتی - پیکفه
ژیان - وه که فنی - پیکه اتن.

سازمان (Sazman): ریکخستن و

له شی مرؤقی ب تایبه تی ل سهر
دفتی یان ئاله کا دیار دبیت کو
هندهک جارا تا ساله کی
فه دکیشیت هه تا نه و برین ساخ
ببیته فه و پشتی ساخ دبیت ژئ
ههر شوینا وئ وهک راقه کی دیاره
دکته و ژئ ناچیت. ئەف برینه
بریکا پیشیا (مه لاریا) ژ ئیکی بو
یئ دی دهیته فه گوهاستن و هه گهر
جاره کی ئەف برینه ل که سه کی دیار
بوو، جار دی دووباره نابیته فه.

سالگرد (Salgerd): سالفه گهر.
ساله (Salmeh): میژوو (میژووا کو
بو دهست نیشان کرنا رۆژ و هه یف
و سالی د نفیسارتین فه رمی دا
دهیته نفیسین).

سالو (Salû): په رۆکه کی سپی یئ
ته نکه کو ده رسوک و جلکین ژنکا
ژئ دهیته چیکرن.

سالوس (Salûs): فیلباز، حیله کهر.
سالوک (Salûk): لاواز - هه ژار،
دهستکورت - دز و ریگر.

سالیان (Saliyan): کوما په یفا
«سال» (سالان = اعوام، سنوات).
سام (Sam): وهرمئن، کیسه دان -
ناقئ کورئ «نه ریمان» و بابئ

کو قه له ما ژئ چیدکه ن ژ بو
نفیسینئ.

ساسی (Sasî): هه ژار - ده رویش -
گه دا.

ساغر (Saxer): جام، په یالا مه یئ.
ساغری (Saxerî): که قلی هه سپی
یان هتستری کو هاتبیته
گه مارکرن.

سافوت (Safût): فیتی (دهنگئ
فیتی یئ).

سال (Sal): سال.

سالار (Salar): سهردار، سه رکرده،
مه زنج ملله تی، مه زن یان
پیشره وئ کاروانی یان له شکهری -
د زاراوئ جوتیاربی دا ئانکو
جوتیارئ شارهزا د کارئ خوه دا.

سالاسال (Salasal): سال بو سال،
سالانه، ههر سال.

سالانه (Salane-ê): ههر سال،
سال بو سال - سالی جار هکی.

سال خرد (Sal xurd): بچویک،
کو یان کچا کو ژبی وان کی متر
بیت ژ پینج سالیئ.

سالخورد (Salxord): که قنار، پیر،
دانسال.

سالک (Salek): برینه که کو لسه ر

نه خوشخانه) - پشک،
 باهر (حصه) - د زاراوی له شکه ری
 دا کارځی لینیپین و چاقدتیریا وی
 فرماندهیه یی کو لبر رتزا جندی
 یا را دپورت و دنیریتنه جندی یا کا
 کیژ ژوان ب چهوتی فرمانین
 فرماندهی جی به جی دکهت -
 کارتیک، بهراف.

ساو (Sav): باج، نهو تشتی کو
 شاهین ب سه رکهفتی ژ شاهین
 شکهستی و بی دهسته هلات
 وهر دگرتن - کارتیک، بهراف -
 هویرکی زیری - زیری خوری.

ساوه (Savê): هویرکی زیری - زیری
 خوری.

ساویز (Savîz): تبعهت خوهش.

سایس (Savîs): هر تشتی کییم و
 گرانها.

سایین (Savîn): سه لکا کو په نیبی
 به رههف بز ریسانی دکه نه تیدا.

سایبان (Sayêban): سیهوانه،
 په رده، که پر یان هر تشتی کو
 بیته هلدان داکو سیبه ری بکته.

سایه (Sayê): سه، سیبه ر.

سایه رس (Sayêres): فیقیی کو
 لبر سیبه ری دگه هیت.

«زال» و باپیری «روسته م» ی
 په هله وانه.

ساماچه (Samakçe): نیلهک،
 زه خمه (زه خمین لسه مه مکا بز
 ژنکا).

سامان (Saman): ناقمالی - هر
 تشتی کو مروژ د ژیانن دا پیدفی
 بییتی - نالاقین کاری -
 ریک خستن و ریک و پیکی -
 نه اندازه.

سامه (Same): په میان، سوز -
 سویند - په ناه، په ناگه ه.

سان (San): داب و نه ریت - تهرز و

شیتواز - جوړ، رهنګ (نوع) - پتر
 دگه لهندهک په یقین دی دهیت و

په یقنه کا نوی یا دارشتی ژئ
 چیدبیت، وهکی: (یکسان =

وه کههف، بدان سان = وهسا) -
 وهک پاشگر دگه لهندهک په یقان

دهیت و نانکوا (وهکی، مینا)
 ددهت، وهکی: (پیل سان = وهکی

فیلی، دیوسان = مینا دیوی) -
 ههروهسا کورتکریا په یقا (ستان) ه

کو پاشگره کتی جهی یه، وهکی:
 (گورسان: گورستان = گورستان،

بیمارسان: بیمارستان =

- و.....هتد (خضروات).
سبک (Sebuk): سفک، بهروفاژی
 په یفا «گران» - سفک، سرت،
 چست و چه له ننگ.
سبو (Sebû): گوزک، جه رک.
سبوره (Sebûre): بنیره: (سابوره).
سبیل (Sêbîl): سمبیل، مویتین
 دسه لیتفا سه ری یا زه لامی دا.
سپار (Sêpar- Supar): نامیری
 کو ئافا تری پی بهیته وه رگرتن -
 ئیسل - گیتسن.
سپاروک (Separûk): کوتر.
سپاس (Sêpas): سوپاس.
سپاسی (Sêpasî): گه دایی.
سپاه (Sêpah): سوپا (زاراوه کی
 له شکه ری یه).
سپاهان (Sêpahan): باژیری
 نه سفه هان - کوما په یفا «سپاه» -
 ناقی ئیک ژ ئاوازین موزیکا
 ئیرانی یه.
سپر (Sêper): مه طال.
سپردن (Sêpurden): سپاردن،
 دانه ف ده ست که سه کی ژ بو
 چاقدیری و پاراستنی.
سپردن (Sêperden): قوناغ برین،
 ری فه برین.
- ساییدن (Sayîden):** قوتان،
 نه رمژاندن، نه رمکرن - تیکهوسینا
 دو تشتا.
سید (Sebed): سه لک، زه مبیل.
سبز (Sebz): که سک.
سبزارنگ (Sebzareng): ب
 ره نگی که سکی - ناقی ئیک ژ
 ئاوازین که فنیتن موزیکا ئیرانی
 یه.
سبزپا (Sebzpa): (درکه یه بو
 که سین پی بره شک، بی ئیفلح،
 کوپ و بهش، کو پی وان نه بی
 خیری بت).
سبزپری (Sebzperî): بهار، وه رزی
 بهاری.
سبز در سبز (Sebz der sebz):
 ناقی ئیک ژ ئاوازین که فنیتن
 موزیکا ئیرانی یه - ناقی ئاوازه کی
 یه ژ هه ر سیه ئاوازین «بارید» ی.
سبزه (Sebzê): گیایی کو ژ نوی
 شین دبیت، چیمه ن - میویرین
 که سک - که سی کو سه روچاقین
 وی بره نگی گه نمی بیت.
سبزی (Sebzî): که سکا تیین کو ب
 خافی بان که لاندی بینه خوارن،
 وه کی: که ره فس، گزنیث، شاهی